

IV. Hirschholms-Amt.

Hirschholms-Amt er af alle Amter i Siælland det mindste, og er oprettet af Kong Kristian den Siette Aar 1739, thi tilforn hørte det under Kronborg-Amt. Men da Slottet Hirschholm var bygt, bleve disse Kirkesogne af Kong Kristian den Siette gjort til et eget Amt, og har sin egen Amtmand og Birketing. Dette Amt er to Miil langt fra Rudersdahl paa Kiøbenhavns Amts Grændse, og indtil en Fierdingvei Norden for Nivaae, hvor Kronborg-Amt begynder. Ligeledes er dette Amt to Mile bredt fra Frideriksborg-Amt indtil Kongsted ved Strandkanten. Hartkornet paa Hirschholms-Amt er 1076 Tdr.

Egnen er meget behagelig, bestaaende af Skove og ferske Vande. Udi de ferske Søer, Selsøe og Birkerød-Søe, saa og i Æbberød-Søe falder anseeligt stort Fiskerie; ligeledes falder got Strandfiskerie ved Søkanten. I Skovegnen legger Bønderne sig efter Kulsvierie. I dette Amt ligger en liden Kiøbstæd, som efter det kongelige Slot sammesteds kaldes Hirschholm. Dernæst to kongelige Slotte, nemlig Hirschholm og Sophienberg. De under Hirschholms Amt henhørende Kirkesogne, der ellers hører til Liungekronborg-Herred, ere disse tre, nemlig:

1) **Birkerød-Sogn.** Dertil hører Kirkebyen Birkerød, har 3 Gaarde og 4 Huse, foruden en Mængde Indsiederhuse, Præstegaarden og Degneboligen, samt en Deel Huse foruden Bondestanden. Udi Birkerøds Kirke hænger paa Muren lige for Prædikestolen de Jernlænker, som Sognepræsten sammesteds, Henrik Gerner, siden Biskop i Viborg-Stift, var fængslet med af de Svenske Aar 1659, formedelst hans usvigelige Troskab mod Danmark. Oven over disse Lænker staaer en Tavle med disse latinske Vers:

Lænker staaer en Tavle med disse latinske Vers: *Triplieibus Ferri cinctus
sua membra Catenis Candorem mentis frangit haud voluit. Ante Ocu-
los Ferrum, Carcer verfarur & Urna, Infracto est Ferrum, Carcer &
Urna Nihil. Pro Patria dulci memorem tot tantaque passio, Nominis
hæc Famam Sveecia Vincula ferunt.* De øvrige Landsbyer ere: Bidstrup
De øvrige Landsbyer ere: Bidstrup har 4 Gaarde, 5 Huse. Kajerød har 6 Gaarde,
2 Huse. Ravsnæs har 2 Gaarde, 3 Huse og en kongelig Skole. Høsterkiøb har 7
Gaarde, 10 Huse. Sandberg har 10 Gaarde, 3 Huse. Ubberød har 2 Gaarde,
Isterrød har 11 Gaarde, 2 Huse og en anseelig Vandmølle. Vallerød har

10 Gaarde, 4 Huse. Kongsted har 6 Gaarde og en anseelig Lystgaard med tilhørende Avling, saa og en kongelig Skole, hvis Skoleholder nyder aarlig 100 Rdlr. Løn; her er og en Tømmerplads. Smidstrup har 5 Gaarde og 5 Huse. Desuden 17 eneste Gaarde og Huse, som ere: 1) Hestekiøbgaards Huus. 2) Æskemosegaard. 3) Æbberødsgaard. 4) Dombedahls Mølle. 5) Skourøds Huse. 6) Laalekehuse. 7) Rudersdahls Kroe. 8) Døhlholms Huse. 9) Æbberøds Fiskerhuse. 10) Ebberøds Blegdam. 11) Petersborg, en anseelig Gaard. 12) Birkehaagehuus. 13) Bukkeballegaard. 14) Kokkedahl er et anseeligt Herresæde, omgivet med Skov og en herlig Hauge, beliggende strax ved Lystslottet Sophienberg; fra denne Gaard er en behagelig Udsigt over Øresund til de forbiseilende Skibe. 15) Mikkelborggaard, et Kroe- og Fæstehuus. 16) Helleholms Huse. 17) Folehaagegaard, bygt paa fri Hovedgaards Jord med smukke Bygninger.

Udi Birkerøds Præstegaard staaer uryggelig den Kapital 218 Slettedaler, hvoraf Præsten svarer aarlig til Sognets Fattige 7 Rigsdaler 1 Mark 10 Skilling. Udi Birkerød-Sogn ligger:

Hirschholm, et kongeligt Sommerslot, beliggende 3 Mile norden for Kiøbenhavn. Dette Slot er af ny opbyggt af Kong Kristian den Siette Aar 1739. Slottets Hoved-Facade er 320 Fod lang, og udgiør en stor Quadrat med 4 Pavillons i Hiørnerne, og en anseelig Frontespice paa Hoved Facaden.

Dette Slot er et af de allervigtigste Slotte, og ved Gemakkernes indvortes Pragt sætter sine Betragtere i den allerstørste Forundring. Især maae man høiligen beundre den store Sahl og det Gemak, som er ganske beklædt med Speilrammer, og hvor alle Indfatninger, Bygningszirater, Laase, Hængsler etc. ere af støbt Sølv. Slotskirken, som blev indviet af Mag. Peder Hersleb, Biskop i Siælland, er i den ene Pavillon.

Midt paa Slotsgaarden staaer en herlig Springbrønd med Billeder af Marmor. Den kongelige Slotshauge er opfyldt med Ornamenten af Lysthuse, Kascader, Grotter og Statuer Paa dette Slot døde Kong Kristian den Siette Aar 1746 den 6te August.

Hirschholm, en liden Kiøbstæd, beliggende strax ved Slottet, er en Samling af smukke Huse og Gaarde, som har faaet Kiøbstæds Privilegier af Kong Kristian den Siette Aar 1739, og tillige adskillige Benaadninger af Dronning Sophia Magdalena den 8de Februarii Aar 1740, og fører Navnet

efter Slottet. Denne Kjøbstæd har kun faa Indvaanere med Slottets Betientere og adskillige Haandværksfolk. Alle Beboerne søge Birkerøds Kirke.

Sophienberg, er et kongeligt Lystslot, ny opbyggt af Kong Kristian den Siette Aar 1744, og har sit Navn af Dronning Sophia Magdalena. Det ligger 3 Fierdingvei fra Hirschholms Slot og 2 1/2 Mile fra Helsingøer paa en Banke ved Strandkanten tæt med Øresund, og giver en smuk Parade mod Søen. Paa dette Slot er en ypperlig og behagelig Udsigt over Søen til alle forbiseilende Skibe. Midt paa Slottet er et lidet Taarn, i Skikkelse af en Dome. Slotshaugen er i Bierg- eller Bakkesiden mod Søen til Prydelse udskaaen i adskillige Terrasser, og besatte med Postamenter.

2) **Blaastrød-** eller **Blausterød-Sogn**. Dertil hører Kirkebyen Blausterød, har 8 Gaarde og 8 Huse. Ludserød har 9 Gaarde, 13 Huse. Kiettinge har 3 Gaarde, 3 Huse. Høfviltgaard er een Gaard. Stampedørgaard er een Gaard. Siælsmark har 5 Gaarde, 6 Huse. Ved denne Bye ligger Siælsøe. Stutterupgaard er een Gaard. Stimmestrupgaard. Nebbegaard, en Lystgaard, som ligger meget fornøielig, omgivet med Skove og den overmaade fiskerige Søe, Siæl-Søe. Paa en Høi sammesteds ved Søen er et Sted, Dejligheden kaldet. Agildtgaard er een Gaard. Grønnegadshuse. Langeltetorp er een Gaard. Hvedehaugetorp er een Gaard. Mortenstrupgaard er een Gaard. Svenstrupgaard er een Gaard. Overdamshuus ere 6 Huse. Bereltetorp er een Gaard. Skovhusene og en Deel andre Huse. Sandholm, en meget smuk Gaard med en anseelig Hauge. Tokkekiøb er ligeledes en anseelig bygt Gaard. Leereltegaard er ogsaa en smuk anseelig bygt Gaard. Disse tre Gaarde ere henlagte til Hirschholms fri Hartkorn, og en Deel Huusmænd gjøre Hoverie til dem. Endnu ligge til dette Sogn 11 Huse i Usserød-Bye. Den meget fiskerige Søe Siæl-Søe, beliggende ved Siælsmark-Bye, har Afløb til Usserøds Mølle, og skiller disse tvende Sogne, nemlig Birkerød- og Blaustrød-Sogn fra hinanden. Alle disse anførte tolv eeneste Gaarde have ingen Fælledsskab med hverandre. Indkomsterne af Blausterød-Kirke hører til til den latinske Skole paa Ferrøe.

3) **Lillerød-Sogn** er Annexet til Blaustrød-Kirke, og ligger i Liungekronborg-Herred, hvor det er anført under No. 6.

4) **Karleboe-Sogn**, som er en god Miil langt. Dertil hører Kirkebyen Karleboe, har 12 Gaarde og 6 Huse, foruden Præstegaarden. Kirken er en Korskirke, og en Deel deraf er bygt med lutter huggen Kampesteen. Bassebeks Veirmølle. Gunderød-Bye har 6 Gaarde, 8 Huse. Fretofte-Bye har 3 Gaarde. Stadsevang. Heslerød-Bye har 9 Gaarde. Jellerødgaard er een Gaard. Anderød-Bye har 5 Gaarde, 2 Huse. Skiørbeks Huus er een Gaard. Damholts Huus een Gaard. Haugegaard een Gaard. Ullerød-Bye har 5 Gaarde. Nive-Mølle ere 2 Gaarde. Veierbrød-Bye har 15 Gaarde. Brønsholm-Bye har 9 Gaarde, et Huus. Kirkeled-Bye har 4 Gaarde, 7 Huse. Dunse-Krudfabrik bestaaer af to anseelige Krudmøller. Niverød har 8 Gaarde. Nivaae-Bye har een Gaard, 3 Huse, og den af Kong Friderik den Femte anlagte Galley-Havn. Den halve Deel af Karleboe-Kirketiende er tillagt Konrektor i Kiøbenhavns latinske Skole pro officio.

Efterfølgende Jægerspriis-Amt.

Kilde: Nicolay Jonge,
Kongeriget Danmarks chorografiske Beskrivelse.
Kiøbenhavn 1777
Johan Rudolph Thieles Bogtrykkerie og paa hans Forlag, boende i store
Helliggieststrædet No. 150

Side 100 – 103.